

علوم و فنون ۱

۱- نکات مطرح شده برای هر بیت، مربوط به استخراج نکات زبانی است به جزء

- (۱) به دام افتاد رویاهی سحرگاه / به روبه‌بازی اندیشید در راه (کمی لغات غیرفارسی)
- (۲) نژد دم تا که آهن درفکندند / به سختی چند دندان‌ش بکندند (وجود کنایه در عبارت «نژد دم»)
- (۳) به دل، روباه گفتا: گر بمانم / نه دندان باش و نه گوش و زبانم (کاربرد شبکه معنایی)
- (۴) چو صیاد آمد او را مرده پنداشت / نمی‌یارسد روبه را کم انگاشت (وجود واژگان کهن)

۲- با توجه به حکایت زیر کدام گزینه به درستی و به ترتیب به قلمروهای زبانی، ادبی و فکری آن اشاره دارد؟

«پارسازاده‌ای را نعمت بی‌کران به‌دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد. باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان. چو دخلت نیست، خرج آهسته‌تر کن / که می‌گویند ملأحان سرودی اگر باران به کوهستان نبارد / به سالی دجله گردد خشک رودی»

- (۱) نبود لغات عربی - وجود سجع - توصیه به پرهیز از گناه
- (۲) استفاده از جملات کوتاه - قالب دو بیت پایانی قطعه است - پرهیز از اسراف
- (۳) به کارگیری تشبیه - وجود واژگان کهن - دوری از دخل و خرج فراوان
- (۴) کاربرد تاریخی دستور - قالب دو بیت پایانی رباعی است - هشدار خشکسالی

۳- نکات زیر به ترتیب در کدام یک از قلمروهای بررسی متن قرار می‌گیرند؟

«بهره‌گیری از تمثیل - کوتاهی و قابل فهم بودن جملات - تضاد میان واژگان - محسوس و عینی بودن اثر»

- (۱) ادبی - زبانی - ادبی - تعیین نوع
- (۲) فکری - تعیین نوع - زبانی - فکری
- (۳) ادبی - فکری - زبانی - تعیین نوع
- (۴) فکری - زبانی - ادبی - فکری

۴- توضیحات کدام گزاره در مورد وزن شعر نادرست است؟

- (۱) وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد؛ وسیله ادراک وزن، حواس ما است.
- (۲) توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن تأثیری در کشف لحن ندارد اما خواندن را دلنشین‌تر و درک محتوا را آسان‌تر می‌سازد.
- (۳) پس از عاطفه مهم‌ترین و مؤثرترین عامل «وزن» است. وزن در شعر، جنبه تزئینی ندارد؛ بلکه جزء طبیعت شعر است.
- (۴) حالت‌هایی چون اندوه، شادی، امید و یأس، حیرت و تعجب نموده‌های عاطفی‌اند که شاعر می‌کوشد آن‌ها را به دیگران انتقال دهد.

۵- در کدام گزینه، وزن و محتوا هماهنگی کامل ندارند؟

- (۱) ای خواجه، خشم بنشان سر را دگر میپچان / ما را چه جرم باشد گر زان که درنیایی
- (۲) زمین آمد از سُم اسپان به جوش / به ابر اندر آمد فغان و خروش
- (۳) ای ساربان آهسته ران کارام جانم می‌رود / وان دل که با خود داشتیم با دلستانم می‌رود
- (۴) ز درد خون گریست سپهر و ستاره هم / خون گشت، قلب لعل و دل سنگ خاره هم

۶- لحن و محتوای کدام بیت در مقابل آن نادرست ذکر شده است؟

- (۱) خروشید کای فرخ اسفندیار / هماوردت آمد، برآرای کار (وزن کوپنده و محتوای حماسی)
- (۲) حور خطا گفتم اگر خواندمت / ترک ادب رفت و قصور ای صنم (وزن شاد و محتوای عاشقانه)
- (۳) ای که هر لحظه در خاطرم بگذری / یک زمان از سر خون ما درگذر (وزن کوپنده و محتوای حماسی)
- (۴) مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم / جرس فریاد می‌دارد که بربندید محمل‌ها (وزن آرام و محتوای عارفانه)

۷- به ترتیب محتوای چند بیت جنبه تعلیمی و چند بیت جنبه حماسی دارد؟

الف) یکی را نمانم سر و تن به هم / اگر زین سخن بر لب آرند دم

ب) بگیر ای جوان دست درویش پیر / نه خود را بیفکن که دستم بگیر

ج) چو بر سر نشست از بزرگی غبار / دگر چشم عیش جوانی مدار

د) شنیدی که دشمن به ایران چه کرد / چو پیروز شد روزگار نبرد

و) عنان دار چون او ندیده است کس / تو گفتی که سام سوار است و بس

- (۱) سه - دو (۲) دو - سه (۳) چهار - یک (۴) یک - چهار

۸- در همه بیت‌ها هر دو آرایه «واج‌آرایی و واژه‌آرایی» وجود دارد به جز

- (۱) اگر یک سر مو فراتر برم / فروغ تجلی بسوزد برم
- (۲) باغ جهان سوخته، باغ دل افروخته / سوخته اسرار باغ، ساخته اسرار من
- (۳) صبر مرا خواب برد عقل مرا آب برد / کار مرا یاد برد تا چه شود کار من
- (۴) یار مرا غار مرا عشق جگرخوار مرا / یار تویی غار تویی خواجه نگه‌دار مرا

۹- حالت عاطفی کدام بیت با بیت زیر، تناسب و هماهنگی بیش‌تری دارد؟

«گفت که سرمست نه‌ای، رو که از این دست نه‌ای / رفتم و سرمست شدم از طرب آکنده شدم»

- (۱) هر کاو نکاشت مهر وز خوبی گلی نچید / در رهگذار باد نگهبان لاله بود
- (۲) بار دگر جانب یار آمدم / خیره نگر سوی نگار آمدم
- (۳) دوش در حلقه ما قصه گیسوی تو بود / تا دل شب سخن از سلسله موی تو بود
- (۴) بر خاک راه یار نهادیم روی خویش / بر روی ما رواست اگر آشنا رود

۱۰- واج‌آرایی در کدام بیت، محسوس‌تر است؟

- (۱) ابر و باد و مه خورشید در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
- (۲) رشته تسبیح اگر بگسست معذورم بدار / دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود
- (۳) رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن / ترک من خراب شگرذ مبتلا کن
- (۴) خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت / به قصد جان من زار ناتوان انداخت

۱۱- در چند بیت، آرایه واژه‌آرایی وجود دارد؟

(الف) من اول روز دانستم چو با شیرین در افتادم / که چون فرهاد باید شست دست از جان شیرینم

(ب) با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی / کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست

(ج) ما را سری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود، هم بر آن سریم

(د) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز / همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن

(هـ) عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست / من یک امروز مهمان توأم فردا چرا؟

- (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۱۲- در کدام گروه از بیت‌ها به ترتیب واژه‌آرایی و واج‌آرایی به کار رفته است؟

(الف) پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود / مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود

(ب) ای عاشقان کوی تو از ذره بیش‌تر / من کی رسم به کوی تو که از ذره کم‌ترم

(ج) جان بی جمال جانان میل جهان نداد / هر کس که این ندارد حقاً که آن ندارد

(د) چه شود گر من و تو چند قدح باده خوریم / باده از خون رزان است نه از خون شماست

(هـ) تن ز جان و جان ز تن مستور نیست / لیک کس را دید جان دستور نیست

(و) زان نمکدان لب شیرین شورانگیز تو / دانه خال سیه بر قرص سیمین پسته‌اند

- (۱) د - ب - و / الف - ج - هـ (۲) الف - ج - و / ب - د - هـ

- (۳) ب - د - هـ / الف - ج - و (۴) هـ - و - الف / ب - ج - د

۱۳- کلمه تکراری در کدام بیت، هم‌معنی است؟

(۱) جهان جهان را به مردی درنگی / روان روان را به رادی قراری

(۲) مهر آن مهر فروغی نپذیرد نقصان / نور خورشید فروزنده نگردد کم و بیش

(۳) من اگر تار سر زلف تو گیرم در چنگ / تار در ناله رود چنگ درآید به خروش

(۴) عمر چون قافله ریگ روان درگذشت / تا بنا بر سر این ریگ روان نگذاری

۱۴- مفهوم کدام گزینه با بیت زیر یکسان است؟

«شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها»

(۱) دوری منزل حجاب اتحاد ما نبود / داشتیم از هم خبر در هر کجا بودیم ما

(۲) هر کجا تدبیر می‌چیند بساط مصلحت / از کمین بازیچه تقدیر می‌آید برون

(۳) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم / سرزنش‌ها گر کند خار مغیلان غم مخور

(۴) حدیث عشق نداند کسی که در همه عمر / به سر نکوفته باشد در سرایی را

۱۵- مفهوم مقابل بیت زیر، در کدام گزینه آمده است؟

«دل نیست کبوتر که چو برخواست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم پریدیم»

(۱) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است / میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است

(۲) مگر به تیغ اجل خیمه برکنم ورنه / رمیدن از در دولت، نه رسم و راه من است

(۳) من رفتم و مرغ روح من پیش تو ماند / تا هم چو کبوتر از تو آرد نامه

(۴) بیرون نهادیم ز سر منزل خود پا / چندین که در این دایره چون چشم پریدیم